

ENVIRONMENTÁLNE POVEDOMIE A TRIEDENIE DOMÁCEHO ODPADU

Environmentálne povedomie je pochopenie vplyvu ľudských činností na prírodné prostredie a záväzok žiť a robiť rozhodnutia, ktoré minimalizujú škody na planéte. Zahŕňa uznanie vzájomnej závislosti medzi ľudským blahobytom a ekosystémami, čo motivuje jednotlivcov a organizácie k prijímaniu udržateľnejších postupov, ako je znižovanie odpadu, šetrenie energiou a ochrana prírodných zdrojov.

Programy na ochranu životného prostredia pre deti zahŕňajú iniciatívy ako UNICEF, ktoré poskytujú vzdelávanie a podporu pre opatrenia vedené mládežou, zatiaľ čo Network pre environmentálne zdravie detí (CEHN) pracuje na vytváraní zdravšieho a bezpečnejšieho prostredia v zariadeniach starostlivosti o deti.

Detí, mládež a životné prostredie

Keďže svet je svedkom alarmujúcej eskalácie hrozieb vyplývajúcich zo zmeny klímy, zhoršovania životného prostredia a straty biodiverzity, mladí ľudia stoja na čele snahy o ambiciózne opatrenia v oblasti klímy. Trojitá planetárna kríza neúmerne postihuje deti a mladých ľudí a ohrozuje ich základné práva na prežitie, rozvoj, ochranu a účasť. Dôsledky sú rozsiahle a zahŕňajú zvýšené zdravotné riziká, narušenie vzdelávania, zvýšenú zraniteľnosť voči katastrofám a ekonomickú nestabilitu. Tieto nepriazne sú najzávažnejšie pre marginalizované a znevýhodnené deti a mladých ľudí, čo ešte viac prehĺbuje existujúce nerovnosti.

Deti a mladí ľudia sú často ignorovaní, ale ich kreativita, digitálne zručnosti, prepojenosť a povedomie o environmentálnych výzvach z nich robia silných aktérov zmeny. Ich hlasy a činy musia byť zosilnené, rešpektované a riešené. Nedávny prieskum U-Report zistil, že viac ako 60 percent detí a mladých ľudí má pocit, že ich činy zlepšia politiku v oblasti klímy v ich krajine. Svedomitosť detí a mladých ľudí a ich ambiciózne vízie zelenej budúcnosti ich stavajú do pozície nenahraditeľných aktérov v globálnej reakcii na znižovanie rizika klímy, životného prostredia a katastrof.

V tejto súvislosti nemožno preceňovať dôležitosť vedenia detí a mládeže a mnohí mladí ľudia už teraz vedú úspešné advokačné kampane na celom svete. Deti a mladí ľudia sú často v prvej línii opatrení na znižovanie rizika klímy a katastrof a pracujú vo svojich komunitách na riešení nespočetných výziev, ako je nedostatok vody, znečistenie, ochrana pred povodňami a strata biodiverzity. Prinášajú jedinečný pohľad a vášnivé úsilie, ktoré môžu prispieť k hmatateľnému a merateľnému vplyvu na životné prostredie v ich komunitách, ako aj spôsobiť významné zmeny v politike, spoločnosti a technológiách.

Využitie jedinečných vlastností mladých ľudí – vrátane ich miestnych odborných znalostí, sociálnych sietí, inštitucionálnej príslušnosti a nespútanej energie – môže výrazne zvýšiť vplyv a relevantnosť multisektorových iniciatív UNICEF. Inkluzívna spolupráca s deťmi a mladými ľuďmi zvyšuje účinnosť našich programov a podporuje zmeny v postojoch a správaní, ktoré si vyžadujú Ciele trvalo udržateľného rozvoja. Zapojenie detí a mladých ľudí navyše zabezpečuje väčšiu zodpovednosť komunity za výsledky rozvoja a posilňuje sociálnu súdržnosť, kapitál a inkluzívnosť.

Problémy životného prostredia a zdravia

Environmentálne problémy, ako je znečistenie ovzdušia a vody, zmena klímy a vystavenie toxickým chemikáliám, spôsobujú širokú škálu zdravotných problémov vrátane respiračných ochorení, kardiovaskulárnych

problémov, rakoviny a infekčných chorôb. Tieto riziká neúmerne postihujú zraniteľné skupiny obyvateľstva, ako sú deti, starší ľudia a komunity s nízkymi príjmami.

Medzi choroby priamo spojené s nedostatočnou verejnou hygienou patria hnačkové ochorenia, ako je cholera a úplavica, hepatitída A a E, týfus a detská obrna. Tieto choroby sa často šíria fekálno-orálnou cestou v dôsledku zlej hygieny a kontaminovanej vody, ale nedostatok osobnej hygieny vedie aj k infekciám, ako sú kožné ochorenia (napr. kožný lišaj) a respiračné ochorenia.

Viac ako 1000-ročná história

Rytieri-Johaniti (Rád svätého Jána) založili jednu z prvých nemocníc v Európe počas križiackych výprav, pričom ich počiatky siahajú do Jeruzalemu už okolo roku 1070. Taktiež Teutónski rytieri a Rád svätého Lazara zakladali nemocnice najmä v nemeckých krajinách a v krajinách strednej a východnej Európy.

Environmentálne podmienky, verejná hygiena, lepra a Rád svätého Lazara.

Zlá osobná a domáca hygiena vrátane nedostatočného prístupu k čistej vode, hygiene a zariadeniam na umývanie rúk sú spojené so zvýšeným rizikom infekcie a prenosu lepry.

Hoci sa lepra šíri predovšetkým kvapôčkami z dýchacích ciest z dlhodobého, blízkeho kontaktu s neliečenou osobou, zlé hygienické podmienky môžu vytvoriť prostredie, v ktorom baktéria *Mycobacterium leprae* môže prežiť a ľahšie sa šíriť.

Aj dnes je lepra významným problémom, pričom každý rok sa na celom svete vyskytnú tisíce nových prípadov, najmä v krajinách ako Brazília, India a Indonézia. Miera relapsu sa odhaduje na 0,77 % až 1,07 % u pacientov s rôznymi formami ochorenia po ukončení multiliečby (MDT). Medzi rizikové faktory relapsu patrí multibacilárna (MB) lepra, vyššia bakteriálna záťaž a určité fyzické postihnutia.

História Rumunska s leprou je poznačená kolóniou malomocných Tichilești v delte Dunaja, ktorá sa v súčasnosti považuje za poslednú stanicu malomocných v Európe. Zatiaľ čo posledný nový prípad lepry bol diagnostikovaný v roku 1981, niektorí starší pacienti stále žijú v Tichilești, komunite, ktorá sa reintegruje a v posledných rokoch zaznamenala zlepšenie životných podmienok.

Luník IX a Košické odpadové hospodárstvo

<https://www.youtube.com/watch?v=B7tgwh4AnIY&t=35s>

<https://www.youtube.com/watch?v=KfVjj0D6Qr4>

<https://www.youtube.com/watch?v=mpmgKHODIOW>

<https://www.youtube.com/watch?v=ib8g2jMjgg8>

Áno, triedenie domáceho odpadu je prospešné, pretože šetrí zdroje tým, že umožňuje recykláciu materiálov do nových produktov, znižuje množstvo odpadu posielaného na skládky a zabraňuje kontaminácii životného prostredia nebezpečnými látkami. Správne triedenie tiež zefektívňuje proces recyklácie, môže znížiť náklady na likvidáciu a pomáha zabezpečiť, aby sa cenné materiály nestratili z obehového hospodárstva.

Lokálne programy: Triedenie domáceho odpadu

Miestne programy triedenia domáceho odpadu sú iniciatívy na zníženie odpadu tým, že obyvatelia a komunity separujú recyklovateľný, organický a bežný odpad pri zdroji. Programy môžu byť riadené vládou, ako napríklad tie, ktoré vyžadujú separáciu pri zdroji, alebo riadené komunitou, ktoré zahŕňajú spoluprácu medzi neziskovými organizáciami, miestnymi úradmi a obyvateľmi. Tieto programy zvyčajne poskytujú nádoby na rôzne druhy odpadu a povzbudzujú obyvateľov, aby si odpad pre efektívne spracovanie triedili doma.

Pravidelný zber odpadu sa v bohatších častiach sveta považuje za samozrejmosť, ale v krajinách s nízkymi a strednými príjmami stále žijú dve miliardy ľudí bez tejto základnej služby. Keď takáto služba neexistuje, ľudia sa uchylujú ku skládkovaniu alebo páleniu odpadu v blízkosti miesta, kde žijú. Tieto praktiky sú škodlivé pre verejné zdravie, miestne ekonomiky a životné prostredie, najmä v regiónoch v blízkosti vodných tokov, ktoré sa ukazujú ako vhodná nádoba na mestský odpad. Napríklad plastový obalový odpad nielenže upcháva odtoky a znečisťuje oceán, ale pri spaľovaní je škodlivý pre pľúca, oči a pokožku a významne prispieva k znečisteniu ovzdušia v mestách.

Programy nakladania s odpadom v komunitách ponúkajú obyvateľstvu v krajinách s nízkymi a strednými príjmami, kde neexistujú žiadne alebo sú nedostatočné služby nakladania s odpadom, nízkonákladový, efektívny a pútavý systém nakladania s odpadom. Takéto systémy podporujú: Priame zapojenie a zodpovednosť členov komunity, Sledovanie zberu a znižovania odpadu, Triedenie odpadu na úrovni domácností, Využívanie cenných a opätovne použiteľných predmetov na mieste, Kompostovanie organického odpadu, Zber a prepravu odpadu na miesto spracovania verejnou zbernou službou. Ďalšie pokyny nájdete v dokumente „Making Waste Work: A toolkit, community waste management in low and middle income countries“:

<https://wasteaid.org/toolkit/making-waste-work/>